

Luchtkwaliteit in varkenstallen

Inhoud

1	Inleiding	2
2	Inspectiemethode NVWA	3
3	Resultaten NVWA inspecties	5
4	Conclusie	11
5	Discussie en aanbevelingen	11

1 Inleiding

Uit gegevens van varkensslachterij Vion en de Gezondheidsdienst van dieren blijkt dat longgaandoeningen al jaren het meest voorkomende gezondheidsprobleem zijn in de varkenshouderij. Slechte luchtkwaliteit wordt gezien als belangrijke factor in het ontstaan van deze problemen.

Al meer dan twintig jaar stelt Europese regelgeving dat het stalklimaat niet schadelijk mag zijn voor varkens. In Nederland is dit vastgelegd in het Besluit houders van dieren, Artikel 2.5 lid 4.¹ Wetenschappelijk onderzoek stelt al enige tijd dat het klimaat in varkensstallen vaak ziekmakend is.²

"De luchtcirculatie, het stofgehalte van de lucht, de temperatuur, de relatieve luchtvochtigheid en de gasconcentraties moeten binnen zodanige grenzen worden gehouden dat zij niet schadelijk zijn voor de dieren."

Richtlijn 98/58/EG van 20 juli 1998 inzake de bescherming van voor landbouwdoeleinden gehouden dieren³

Desondanks handhaaft de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) amper op klimaat. Een belangrijke reden dat de NVWA niet optreedt tegen een slecht stalklimaat is het gebrek aan handhaving norms. In de wet staat namelijk niet exact omschreven wanneer er sprake is van een schadelijk stalklimaat. Dit is een zogenaamde 'open norm'. Het gebrek aan duidelijke kaders maakt het lastiger voor inspecteurs van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) om hierop te handhaven.⁴

Daarom heeft Wageningen Universiteit en Researchcentrum (WUR) de opdracht gekregen om indicatoren te identificeren voor slecht stalklimaat. Hieruit is een methodiek ontwikkeld aan de hand waarvan inspecteurs van de NVWA in 2018 inspecties hebben gedaan op 60 boerderijen.

Bij de inspecties werd bij meerdere hokken per bedrijf het stalklimaat beoordeeld. Wakker Dier heeft [de inspectiegegevens](#) van maart en april opgevraagd middels een beroep op de Wet openbaarheid bestuur (Wob). Deze gegevens omvatten de verslagen van 23 gecontroleerde boerderijen. De belangrijkste uitkomsten van deze inspectierapporten worden in dit rapport toegelicht.

2 Inspectiemethode NVWA

De NVWA heeft gebaseerd op onderzoek van de WUR een methode ontwikkeld waarmee inspecteurs het stalklimaat beoordelen. Dit gebeurt aan de hand van metingen aan de luchtkwaliteit, alsook het aantal zichtbare afwijkingen bij de dieren zelf (dierindicatoren). Afwijkingen bij de dieren worden meegenomen omdat dit een indicatie is dat de luchtkwaliteit al een langere periode slecht is. Bij de inspecties wordt er gekeken naar de volgende indicatoren:

- Concentratie CO₂ >3000 ppm (score 0 – 1)
- Concentratie ammoniak >20 ppm (score 0 – 1)
- Mate van rode ogen (score 0 – 3)
- Mate van aangevreten staarten (score 0 – 2)
- Biggen: mate van aangevreten oren (score 0-2)
- Vleesvarkens: mate van bevuilding (score 0-2)

Voor de CO₂-concentratie geldt een grenswaarde van 3.000 ppm (parts per million), wat overeenkomt met de norm in Nederlandse pluimveestallen. Het overschrijden van deze grens betekent dat er waarschijnlijk te weinig geventileerd wordt.⁴ Voor ammoniak geldt in dit protocol een grenswaarde van 20 ppm. Deze grenswaarde wordt eveneens toegepast in Nederlandse pluimveestallen, alsook in Duitse varkensstallen. Deze norm ligt 12 keer hoger dan de acute gezondheidsnorm waar omwonenden hooguit twee weken lang aan blootgesteld mogen worden.^{5,6,7}

De methodiek van de WUR en het inspectieprotocol van de NVWA verschillen op een aantal punten. De WUR adviseert het volgende:

Fase 1: Per bedrijf en diercategorie bekijkt de inspecteur 6 hokken: 3 hokken op een afdeling met jonge dieren, en 3 hokken op een afdeling met oudere dieren. Als er in minimaal 1 hok 3 of meer overschrijdingen zijn, waaronder 1 norm voor een luchtkwaliteit-indicator (CO₂ of ammoniak) én 1 afwijking zichtbaar op het dier, is er reden voor extra onderzoek. Er moeten dan nogmaals 6 hokken onderzocht worden.

Fase 2: Pas als er na inspectie van 12 hokken de totaalscore van alle afwijkingen boven de 30 komt, is er volgens het protocol sprake van een “vermoeden afwijkend klimaat”.

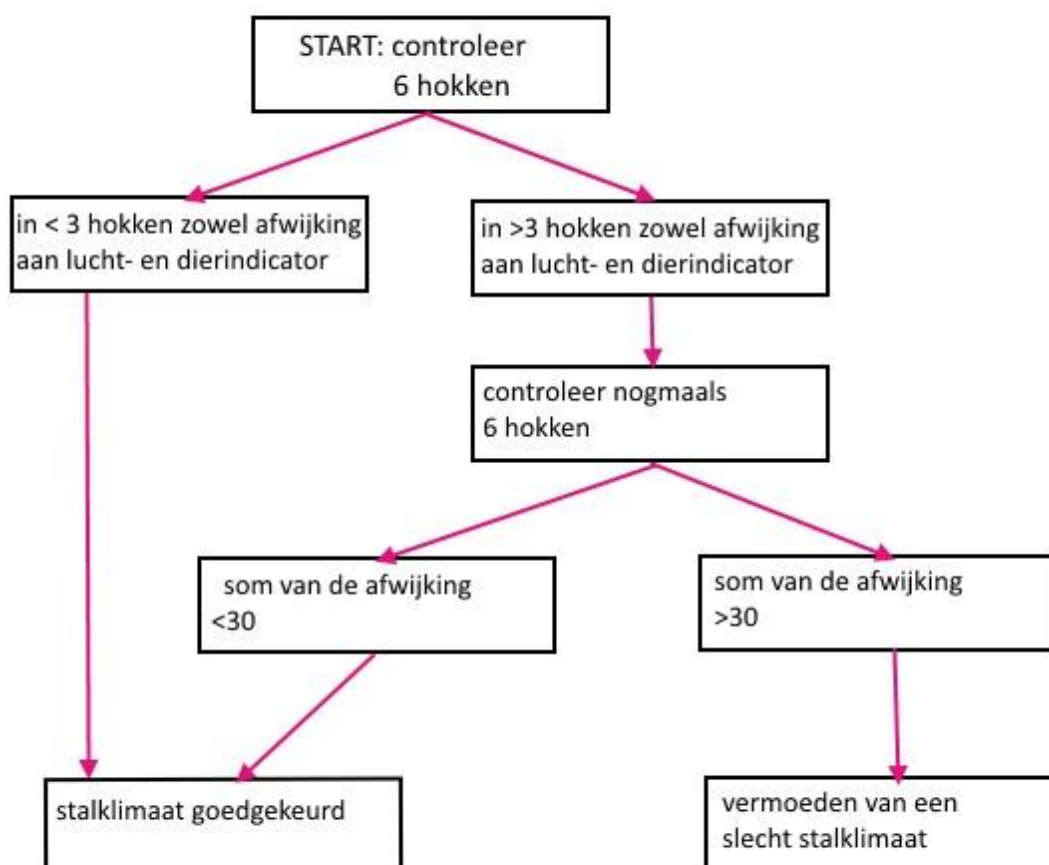
Fase 3. Daarnaast kunnen de inspecteurs aanvullend onderzoek doen, door te kijken naar gedrag van de varkens, huisvesting en inrichting, en administratieve controle naar o.a. de slachtbevindingen over longproblemen.

Het inspectieprotocol van de NVWA verschilt op meerdere momenten. In fase 1 doet de NVWA pas extra metingen als er bij minimaal 3 van de 6 gecontroleerde hokken iets mis is. Bovendien kijkt de NVWA niet per afdeling. Er mag in theorie ook op 6 verschillende afdelingen 1 hok bekeken worden. Waarom dit nadelig is voor de varkens wordt verderop uitgelegd. Wel stelt de NVWA strengere eisen bij

beoordeling van het klimaat per hok. Het is iets mis met het klimaat als er ten minste 1 afwijking op luchtkwaliteit én 1 afwijking aan het dier geconstateerd is. In het WUR rapport moeten er 3 afwijkingen zijn. Fase 2 en 3 verlopen in beide protocollen hetzelfde.

Het is onwenselijk dat de NVWA niet 3 hokken per afdeling controleert, maar de hokken verdeelt over meerdere afdelingen. Volgens die methode moet er dan namelijk bij 3 afdelingen iets mis zijn, voordat er extra inspecties nodig zijn. Als er 1 of 2 afdelingen een slecht klimaat hebben, is dit geen probleem omdat er 4 of 5 betere afdelingen zijn. Terwijl de dieren in de afdelingen met slecht klimaat daar wel last van hebben en extra inspecties wenselijk zouden zijn geweest.

De inspecties die in dit verslag worden besproken, zijn gedaan aan de hand van het inspectieprotocol van de NVWA. Hieronder staat een schematische voorbeeld van dit inspectieprotocol.

Afbeelding 1. Een schema van het inspectieprotocol van de NVWA

3 Resultaten NVWA inspecties

3.1 Algemeen

In maart en april 2018 zijn er in totaal bij 23 varkenshouders inspecties uitgevoerd bij 193 hokken. Meestal werd 1 diercategorie (bv biggen of vleesvarkens) gecontroleerd, maar soms ook meerdere diercategorieën.

Het protocol van de NVWA blijkt niet altijd goed te zijn uitgevoerd. Er moeten per bedrijf en diercategorie 2 afdelingen worden onderzocht, 1 afdeling met jonge dieren uit de categorie en 1 afdeling met oudere dieren. Per afdeling verricht de inspecteur metingen in 3 hokken, en bekijkt dus in het totaal 6 hokken. Bij 2 inspecties zijn er maar 3 hokken bekeken.

3.2 CO₂

Bij 16 bedrijven (70%) werd de CO₂-norm van 3.000 ppm bij één of meer hokken overschreden, met een maximum van 6.600 ppm. Op hokniveau ligt het percentage wat lager; in 30% van de controleerde hokken (57) was de CO₂-concentratie te hoog. Gemiddeld lag de concentratie in de hokken op 2.630 ppm (Tabel 1).

De CO₂-norm werd vaker overschreden in hokken met biggen in vergelijking met hokken met vleesvarkens. Dit geldt voor het percentage hokken waar een normoverschrijding is gevonden (33% resp. 28%), de gemiddelde CO₂-concentratie (2.756 resp. 2.527 ppm) en de hoogst gemeten concentratie (6.600 resp. 6.100 ppm).

Tabel 1. Normoverschrijdingen van de CO₂-norm per diercategorie. Bij 5 bedrijven waren zowel vleesvarkens als biggen aanwezig, de meetgegevens van deze bedrijven zijn uitgesplitst op diergroep. Hierdoor is het totaal aantal bedrijven (23) kleiner dan de som van de bedrijven per diercategorie (28).

	Bedrijven			Hokken				
	Aantal	>CO ₂ -norm	% >CO ₂ -norm	Aantal	>CO ₂ -norm	% >CO ₂ -norm	CO ₂ gem. (ppm)	CO ₂ max (ppm)
Biggen	13	10	77%	81	27	33%	2.756	6.600
Vleesvarkens	15	9	60%	108	30	28%	2.527	6.100
Totaal bedrijven	23	16	70%	189	57	30%	2.630	6.600

3.3 Ammoniak

Bij 17 bedrijven (74%) werd de ammoniak-norm (NH₃) van 20 ppm bij één of meer hokken overschreden, met een hoogst gemeten concentratie van 99 ppm. Op hokniveau ligt het percentage wat lager: in 45% van de controleerde hokken (85 stuks) was de ammoniak-concentratie te hoog. Gemiddeld lag de concentratie in de hokken op 24 ppm (Tabel 2).

Als we op hokniveau kijken, valt het op dat het vaker mis bij de vleesvarkens dan bij de biggen (51% versus 37%). Ook de gemiddelde ammoniak-concentratie en de hoogst gemeten ammoniak-concentratie waren beduidend hoger bij vleesvarkens dan bij biggen.

Tabel 2. Normoverschrijdingen van de ammoniak-norm (NH₃) per diercategorie. Bij 5 bedrijven waren zowel vleesvarkens als biggen aanwezig, de meetgegevens van deze bedrijven zijn uitgesplitst op diergroep. Hierdoor is het totaal aantal varkensbedrijven (23) kleiner dan de som van het aantal bedrijven per diercategorie (28).

	Bedrijven			Hokken				
	Aantal	>NH ₃ -norm	% >NH ₃ -norm	Aantal	>NH ₃ -norm	% >NH ₃ -norm	NH ₃ gem. (ppm)	NH ₃ max (ppm)
Biggen	13	11	85%	81	30	37%	19	52
Vleesvarkens	15	11	73%	108	55	51%	29	99
Totaal	23	17	74%	189	85	45%	24	99

3.4 Luchtkwaliteit

Er zijn slechts 3 bedrijven waarbij geen enkele keer een norm voor luchtkwaliteit (ammoniak of CO₂) is overschreden. Dat betekent dat er bij 87% van de bedrijven in minimaal 1 hok op dat moment iets mis was met de luchtkwaliteit.

Bij 12 bedrijven (52%) werd in één of meer hokken zowel een te hoge concentratie ammoniak als CO₂ gemeten. Op hokniveau ligt het percentage lager: in 21% van de controleerde hokken was zowel de ammoniak als de CO₂-concentratie te hoog. Er zat op dit vlak amper verschil tussen hokken met biggen en vleesvarkens (Tabel 3).

Tabel 3. Normoverschrijdingen van zowel de CO₂ als ammoniak (NH₃)-norm per diercategorie. Bij 5 bedrijven waren zowel vleesvarkens als biggen aanwezig, de meetgegevens van deze bedrijven zijn uitgesplitst op diergroep. Hierdoor is het totaal aantal varkensbedrijven (23) kleiner dan de som van het aantal bedrijven per diercategorie (28).

	Bedrijven			Hokken		
	Aantal	>normen	% >normen	Aantal	>normen	% >normen
Biggen	13	7	54%	81	15	19%
Vleesvarkens	15	7	47%	108	24	22%
Totaal	23	12	52%	189	39	21%

3.5 Zichtbare afwijkingen

Bij 13 bedrijven (57%) werden er zichtbare afwijkingen aan de ogen, oren, staart of bevuiling geconstateerd (Tabel 4). Op hokniveau ligt het percentage lager: in 16% van de hokken was er sprake van een of meerdere zichtbare afwijkingen bij het dier (Tabel 5).

16 keer werden er rode ogen geconstateerd, vooral bij vleesvarkens (11 keer). Er werden (oude) wonden aan de oren (9 keer) en de staart (2 keer) waargenomen. Tenslotte werd er 3 keer bevuiling geconstateerd bij vleesvarkens.

Tabel 4. Aantal bedrijven per diercategorie met zichtbare afwijkingen aan de ogen, oren, staart of dierbevuiling. Bij 5 bedrijven waren zowel vleesvarkens als biggen aanwezig, de meetgegevens van deze bedrijven zijn uitgesplitst op diergroep. Hierdoor is het totaal aantal varkensbedrijven (23) kleiner dan de som van het aantal bedrijven per diercategorie (28).

	Bedrijven			Aantal bedrijven met afwijking (per dierindicator)			
	Aantal	Aantal met afwijkingen	% met afwijkingen	Ogen	Oren	Staart	Dierbevuiling
Biggen	13	9	69%	2	7	1	nvt
Vleesvarkens	15	6	40%	5	nvt	0	3
Totaal	23	13	57%	6	7	1	3

Tabel 5. Aantal hokken per diercategorie met zichtbare afwijkingen aan de ogen, oren, staart of dierbevuiling.

	Hokken			Aantal hokken met afwijking per dierindicator			
	Aantal	Aantal met afwijkingen	% met afwijkingen	Ogen	Oren	Staart	Dierbevuiling
Biggen	81	16	20%	5	9	2	nvt
Vleesvarkens	108	14	13%	11	nvt	0	3
Totaal	189	30	16%	16	9	2	3

3.6 Slechte luchtkwaliteit en zichtbare afwijkingen

Om te kunnen spreken van een vermoeden van slecht stalklimaat moet er volgens het NVWA-protocol iets mis zijn met de luchtkwaliteit én er moeten afwijkingen aan de dieren zichtbaar zijn. Anders is er mogelijk slechts sprake van een tijdelijk slecht klimaat of de diersignalen komen door iets anders dan slecht klimaat.

De WUR en NVWA hanteren allebei een andere eis om te komen tot een vermoeden tot slecht stalklimaat. De inspecties zijn gedaan aan de hand van het NVWA-formulier. De eerste stap is dat er hokken moeten zijn met zowel een afwijking in luchtkwaliteit als aan het dier. Volgens die definitie troffen wij 17 hokken aan met afwijkingen aan het dier en luchtkwaliteit, verdeeld over 9 bedrijven. Voor beide diercategorieën betrof het 9% van de hokken (Tabel 6).

Tabel 6. Hokken en bedrijven met hokken met minimaal een normoverschrijding op luchtkwaliteit én een zichtbare afwijking (de NVWA methode). Bij 5 bedrijven waren zowel vleesvarkens als biggen aanwezig, de meetgegevens van deze bedrijven zijn uitgesplitst op diergroep. Hierdoor is het totaal aantal varkensbedrijven (23) kleiner dan de som van het aantal bedrijven per diercategorie (28).

	Bedrijven			Hokken		
	Aantal	Slecht klimaat	% slecht klimaat	Aantal	Slecht klimaat	% slecht klimaat
Biggen	13	6	46%	81	7	9%
Vleesvarkens	15	5	33%	108	10	9%
Totaal	23	9	39%	189	17	9%

Volgens het NVWA-protocol moeten er 3 slechte hokken per bedrijf zijn voordat er extra inspecties nodig zijn. Dit was slechts 1 keer het geval, maar toen zijn er geen extra inspecties gedaan. Bij enkele andere bedrijven hebben inspecteurs extra inspecties gedaan zonder dat het protocol dit vereiste en er werd 4 keer een onofficiële waarschuwing gegeven. Bij een aantal inspectieverslagen ontbreekt de laatste bladzijde waardoor het onduidelijk is wat de beoordeling van de inspecteur is.

Opvallend is dat bij 1 bedrijf de inspecteur wel heeft besloten om het klimaat onvoldoende te beoordelen en een officiële waarschuwing te geven, zonder dat er extra inspecties zijn gedaan. Ook kreeg een bedrijf een officiële waarschuwing omdat tijdens de inspectie bleek dat de ventilatie niet naar behoren werkte.

De WUR methodiek verschilt van het NVWA-protocol. Zij stellen dat een hok met 3 afwijkingen waarvan minimaal 1 op luchtkwaliteit en 1 op het dier aanleiding is voor extra onderzoek. In de inspectieverslagen vonden wij 9 hokken op 9 verschillende bedrijven aan waarbij volgens deze methodiek extra controles noodzakelijk waren.

Die extra controles zijn maar in 2 gevallen (gedeeltelijk) gedaan. Bij 7 bedrijven is er volgens de WUR methodiek dus onterecht geen extra onderzoek gedaan.

3.7 Slachtafwijkingen

Voor een meer ondersteunend bewijs voor de beoordeling van het stalklimaat kan er ook gekeken worden naar de slachtbevindingen m.b.t. pleuritis en longontsteking. Varkenshouders ontvangen deze informatie van de slachterijen. Opvallend is dat deze gegevens zelden werden opgevraagd door inspecteurs, ondanks dat er geregeld sprake was van flinke normoverschrijdingen van luchtkwaliteit en zichtbare afwijkingen aan de dieren werden gevonden.

In het totaal zijn de slachtbevindingen 4 keer opgevraagd. Slechts 1 keer zijn er concrete cijfers toegevoegd, namelijk dat 5,7% van de varkens pleuritis had en 2,3% een longafwijking.

3.8 Handhaving

Ondanks de veelvuldige overschrijding van de luchtkwaliteitsnormen en geregeld zichtbare afwijkingen aan de dieren, is het stalklimaat slechts 2 keer als onvoldoende beoordeeld. 1 keer was dit echt vanwege het klimaat in de stal (te hoge ammoniak-concentraties) en 1 keer omdat er is mis was met het ventilatie systeem, een observatie los van het protocol

4 Conclusie

De inspectiegegevens laten een gemengd beeld zien. Bij 20 van de 23 varkensbedrijven (87%) was in een of meerdere hokken een te hoge CO₂ - en/of ammoniak-concentratie. Bij 39% van de bedrijven was er bij één of meer hokken zowel sprake van een slechte luchtkwaliteit als van zichtbare afwijkingen. Desondanks oordeelde de NVWA dat er slechts bij 1 bedrijf het vermoeden was voor een slecht stalklimaat.

Dit komt waarschijnlijk doordat het NVWA protocol afwijkt van het WUR-protocol. Hierdoor worden bedrijven met hokken waar meerdere dingen mis zijn niet goed geïnspecteerd en bestaat de kans dat ze onterecht een voldoende krijgen.

5 Discussie en aanbevelingen

5.1 Handhavingsnormen NVWA te ruim

De gestelde NVWA-handhavingsnorm is erg ruim. Er moet veel mis zijn met de stal, wil men het oordeel 'vermoeden afwijkend klimaat geven'. Pas als er bij 3 van de 6 geïnspecteerde hokken sprake is van slecht klimaat, worden er extra inspecties gedaan. En vervolgens pas als de totaalscore van alle afwijkingen in die 12 hokken boven de 30 komt, is er volgens het protocol sprake van een "vermoeden afwijkend klimaat".

Deze ruime eis wijkt af van het advies van de WUR. Zij stellen namelijk dat als er 1 hok is waarbij er 3 afwijkingen te zien zijn (waarvan minimaal 1 op luchtkwaliteit en 1 op dierafwijking) er reden is voor extra inspecties. Kijkend naar de inspectieverslagen zou de WUR-norm vereisen dat er bij 9 bedrijven extra inspecties gedaan moesten worden, terwijl dit volgens het NVWA-protocol slechts 1 keer het geval was.

Bovendien is ook de norm van de WUR niet heel streng. Ter vergelijking: in Duitse varkensstallen mag de ammoniak-concentratie niet boven de norm van 20 ppm komen. Toegepast op Nederlandse varkensstallen zou bij bijna driekwart van de geïnspecteerde bedrijven het stalklimaat als onvoldoende worden beoordeeld.

Wakker Dier is van mening dat ieder hok met te hoge concentraties CO₂ en/of ammoniak een slecht klimaat heeft. Als er ook zichtbaar iets mis is met de dieren zoals rode ogen of wonden aan de staart, is er sprake van een langdurig slecht klimaat. Dit is altijd onwenselijk, ongeacht of het klimaat in andere hokken of afdelingen op hetzelfde bedrijf beter is.

Aanbeveling: waarschuw en/of handhaaf op ieder hok met slecht klimaat, zeker als dit een langdurige situatie is.

5.2 Slachtbevindingen longaandoeningen worden niet meegenomen

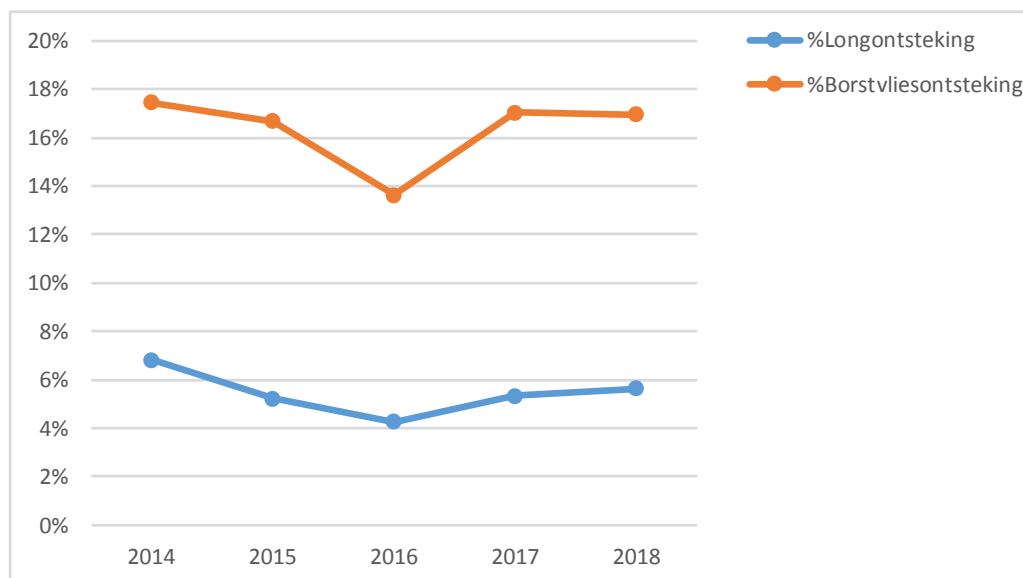
Opvallend is dat de NVWA slechts 4 keer de slachtafwijkingen heeft opgevraagd bij de inspecties. Een slecht stalklimaat kan de oorzaak zijn voor longproblemen waarvan een deel terug te zien is aan de slachtlijn zoals pleuritis (borstvliesontsteking) of longontsteking. Deze gegevens zijn daarom een sterke indicator van een (structureel) slecht stalklimaat en zou dus een goede aanleiding zijn voor extra onderzoek of inspecties.

Slachtbevindingen zijn niet één op één terug te koppelen aan het stalklimaat tijdens de inspectie. Het gaat immers om varkens die een aantal maanden geleden in de stal zaten en de situatie kan inmiddels gewijzigd zijn. Luchtwegaandoeningen die aan de slachtlijn worden aangetroffen kunnen wel aangegeven of en hoe vaak er iets mis is op het bedrijf. Als blijkt dat erg veel dieren longontsteking hebben, zou dat aanleiding kunnen zijn voor betere of herhaalde inspecties op dat specifieke bedrijf.

Het protocol van zowel de WUR als NVWA is er op gericht om inzicht te geven in structureel slecht stalklimaat, vandaar dat er ook naar dierafwijkingen kijken. Juist daarom zouden slachtgegevens hier een mooie aanvulling op zijn, omdat het de inspecteurs niet gaat om een momentopname maar om een structureel probleem.

De slachtbevindingen zijn gemakkelijk op te vragen omdat de meeste slachterijen deze standaard aan hun varkenshouders leveren.⁸ Zo heeft Vion 'Farmingnet', waarop slachtlijnbevindingen aan varkenshouders worden gegeven. Daarnaast publiceert Vion sinds 2014 een samenvatting van de slachtlijnkeuringsresultaten online. Gedurende die periode is het percentage longproblemen weinig veranderd. In het 2^e kwartaal van 2018 had meer dan 17% van de varkens een borstvliesontsteking en 5% een longontsteking (doorgemaakt) (zie Figuur 1).^{9,10}

Figuur 1. Percentage varkens met long- en/of borstvliesontsteking op basis van slachtlijnbevindingen van varkensslachterij Vion.

De Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) geeft in haar Online Monitoring 2017 aan dat ademhalingsproblemen veruit het meest gerapporteerd worden door dierenartsen die bedrijven bezoeken. Bij 35 tot 40 procent van de bedrijfsbezoeken melden de dierenartsen gezondheidsproblemen¹¹ en in ruim 30 procent van de gevallen zijn dat luchtwegproblemen.¹² Eenzijdige longontsteking wordt daarbij als oorzaak het meest genoemd.¹³

De GD stelt dat bij eenzijdige longinfecties klimaat en ventilatie vaak een belangrijke rol spelen en dit in het kader van preventie de eerste factor is waar aandacht aan besteed moet worden.¹⁴ Zowel uit de gegevens van Vion als de GD blijkt daarmee dat aangetaste longen al jaren het meest voorkomende gezondheidsprobleem in de varkenshouderij zijn.

Aanbeveling: slachtbevindingen moeten altijd genoteerd worden. Wanneer uit slachtbevindingen blijkt dat longaandoeningen structureel veel voorkomen op een bedrijf, moet het stalklimaat extra kritisch bekeken worden, bijvoorbeeld door meerdere inspecties of strengere normen.

5.3 Fijnstof wordt niet gemeten

Al jaren is bekend dat fijnstof een belangrijke oorzaak is voor longproblemen bij mens én dier.^{15,16} Desondanks is er voor gekozen om de concentratie fijnstof bij de inspecties niet te meten, omdat deze meting complex is en al indirect wordt meegenomen door de CO₂ meting.¹⁷ Uit eerdere metingen bleek dat de concentratie fijnstof in Nederlandse varkensstallen maar liefst 2,5 tot 30^{18,19} keer hoger lag dan het geadviseerde daggemiddelde voor mensen. Dit daggemiddelde voor mensen mag niet meer dan 35 dagen per jaar overschreden worden.²⁰

Door de hoge concentratie fijnstof in de stal komen er onder varkenshouders relatief veel longproblemen voor, zoals astma en COPD, maar ook algemenere

klachten als hoesten en een verminderde longfunctie.²¹ Bij varkens zorgt fijnstof bijvoorbeeld voor veel niezen, hoesten en waarschijnlijk longafwijkingen.²²

Aanbeveling: om een beter beeld te krijgen van het stalklimaat moet ook de concentratie fijnstof gemeten worden.

5.4 Inspectieresultaten openbaar

Om de naleving van dierenwelzijn en gezondheid te verbeteren, is het noodzakelijk om volledige transparantie te krijgen van de inspectiegegevens van de NVWA. Zo blijkt uit deze analyse dat de controles niet correct zijn uitgevoerd. Het is belangrijk dat andere organisaties scherp en kritisch mee kunnen kijken met de NVWA.

Meer transparantie is ook een wens van de NVWA. In haar “Kader actieve openbaarmaking NVWA controlegegevens van bedrijven”²³ uit 2015 geeft de NVWA aan “De NVWA streeft ernaar de komende jaren controlegegevens over bedrijven en producten actief openbaar te maken. In 2020 wil de NVWA álle relevante informatie over toezicht en uitvoering actief openbaar maken”.

Volgens dit Kader is één van de drie doelstellingen van meer openbaarmaking “het verhogen van het niveau van naleving bij gecontroleerden”. Tot op heden maakt de NVWA slechts zeer beperkt inspectiegegevens over dierenwelzijn en gezondheid openbaar.²⁴

Aanbeveling: inspectiegegevens op gebied van dierenwelzijn en gezondheid proactief openbaar maken.

1 <http://wetten.overheid.nl/jci1.3:c:BWBR0035217&hoofdstuk=2¶graaf=2&artikel=2.5&lid=4>

2 <https://edepot.wur.nl/190225>

3 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:31998L0058&from=NL>

4 <http://edepot.wur.nl/409283>

5 <http://www.rivm.nl/dsresource?objectid=deadcb50-2134-4c8f-bd2c-221ae521ec8a&type=org&disposition=inline>

6 <http://edepot.wur.nl/409283>

7 <http://wetten.overheid.nl/jci1.3:c:BWBR0035217&hoofdstuk=2¶graaf=6&sub-paragraaf=6.1&artikel=2.57&z=2018-07-01&g=2018-07-01>

8 <http://www.agrovision.nl/sectoren/varkenshouderij/slachtanalyse/>

9 <http://www.vion-transparantie.nl/keuringsresultaten/archief/1-2014/vleeskeuring-gezonde-dieren/>

10 <https://www.vion-transparantie.nl/keuringsresultaten/vleeskeuring-gezonde-dieren/>

11 https://issuu.com/gezondheidsdienstvoordieren/docs/varken_89_-_maart_2018

12 Halfjaarrapportage Monitoring Diergezondheid Varken - Tweede halfjaar 2017

13 https://issuu.com/gezondheidsdienstvoordieren/docs/varken_89_-_maart_2018

14 <https://www.gddiergezondheid.nl/diergezondheid/dierziekten/app>

15 <https://www.wur.nl/nl/Dossiers/dossier/Fijnstof-en-endotoxinen-uit-stallen.htm>

16

https://www.rivm.nl/Documenten_en_publicaties/Algemeen_Actueel/Uitgaven/Milieu_Leefomgeving/Dossier_Fijn_stof

17 <http://edepot.wur.nl/409283>

18 <http://edepot.wur.nl/171536>

19 <http://edepot.wur.nl/240511>

20

https://www.rivm.nl/Documenten_en_publicaties/Algemeen_Actueel/Uitgaven/Milieu_Leefomgeving/Dossier_Fijn_stof/Maart_2013/Dossier_Fijn_stof.pdf

21 <http://edepot.wur.nl/240511>

22 Persoonlijke communicatie WUR

²³ <https://www.nvwa.nl/binaries/nvwa/documenten/nvwa/organisatie/hoe-de-nvwa-werkt/publicaties/kader-openbaarmaking-controlegegevens-nvwa-19-november-2015/Kader+openbaarmaking+controlegegevens+NVWA+19+november+2015.pdf>

²⁴ <https://www.nvwa.nl/nieuws-en-media/nieuws/2018/09/19/nvwa-maakt-gegevens-pluimveeslachthuizen-openbaar>

<https://www.nvwa.nl/onderwerpen/inspectieresultaten-grote-roodvlees-slachthuizen/naleving-dierenwelzijn-in-grote-roodvlees-slachthuizen>